Aluehallitus 23.11.2026

Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelman hyväksyminen (AV)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Johanson Hanna
Ihamäki Veli-Pekka
Mustakari-Ilovuori Anu
Moisala Jarno
Pälve Matias
Syrjänen Markus
Suominen Tuula
Villgren Kati
Päivärinta Ari

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan talousarvion vuodelle 2027 ja taloussuunnitelman vuosille 2027-2029 ja

2. hyväksyä liitteenä olevan taloussuunnitteluneuvottelujen yhteenvetopöytäkirjan 9.11.2026.

Käsittely

Päätös

Selostus

Yleistä

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021 ”hyvinvointialuelaki”) 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä

aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman perustelut

Hyvinvointialueen taloussuunnitelma perustuu aluevaltuuston vahvistamaan strategiaan sekä pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Aluehallitus on kokouksessaan 15.6.2026 § 118 hyväksynyt suunnittelukehyksen, jossa on linjattu periaatteet hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2027–2029 laadinnalle. Suunnittelukehyksen lisäksi talousarviovalmistelussa on huomioitu osavuosikatsauksen 1.1.–30.6.2026 tilinpäätösennuste sekä valtiovarainministeriön 22.10.2026 päivitetty vuoden 2027 rahoitusennuste. Rahoituksen painelaskelma 2028–2029 perustuu valtiovarainministeriön 22.10.2026 julkaisemaan laskelmaan.

Hyvinvointialue aloitti talouden tasapainottamisen suunnittelun jo hyvinvointialueiden käynnistäessä toimintaansa vuonna 2023 ja huomattava talouden tasokorjaus tapahtui jo vuonna 2024. Hyvinvointialue pystyi kattamaan vuosina 2023-2024 syntyneet alijäämät vuonna 2025 ensimmäisenä hyvinvointialueena. Hyvinvointialueen taseeseen on kertynyt kumulatiivisesti ylijäämää 2,7 milj. euroa vuosilta 2023-2025. Vuoden 2026 tulosennuste on 81,3 milj. euroa vuoden toisessa osavuosikatsauksessa. Ennusteen toteutuessa hyvinvointialueen kumulatiivinen ylijäämä olisi siten noin 84 milj. euroa 31.12.2026. Aikaisempien vuonna tehdyt talouden sopeutukset ja pääseminen talouden tasapainoon jo vuonna 2025 auttavat vuosien 2027-2029 talouden suunnittelussa.

Tulevien vuosien suunnittelua tulee vaikeuttamaan valtion yleiskatteellisen rahoituksen näkymien heikkeneminen siitä mitä ne olivat vielä viime vuoden lopulla. Eduskunnan päättämät muutokset rahoituslakiin, jotka astuvat voimaan 1.1.2027, tulevat pienentämään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoitusta eniten koko Suomessa vuodesta 2027 alkaen. Vuonna 2027 perusrahoitus vähenee noin -21 milj. euroa. Kokonaisvaikutus perusrahoitukseen on noin -66 milj. euroa vuoden 2029 tasossa eli noin -3 %.

Lisäksi arviot jälkikäteisrahoituksen määrästä vuosille 2027-2028 ovat pudonneet huomattavasti siitä mitä valtiovarainministeriö on aikaisemmissa painelaskemissaan ennustanut ja joita ennusteita hyvinvointialue käytti 9.12.2025 aluevaltuustossa hyväksytyssä talousarviossa 2026 ja taloussuunnitelmassa 2027-2028.

Valtion yleiskatteellinen rahoitus jakaantuu laskennalliseen perusrahoitukseen sekä jälkikäteisrahoitukseen, jolla korjataan kahden vuoden viiveellä laskennallisen rahoituksen ja hyvinvointialueiden toteutuneen kustannustason erotus valtakunnallisesti.

Perusrahoitus on hyvinvointialueille kohdistuva laskennallinen rahoitus, joka määräytyy edellisen vuoden laskennallisen

rahoituksen pohjalta ja jota korotetaan palvelutarpeen muutoksen, kustannustason muutoksen ja tehtävämuutosten perusteella.

Jälkikäteisrahoituksessa otetaan huomioon hyvinvointialueiden todelliset toteutuneet kustannukset. Jos hyvinvointialueiden yksittäisen vuoden laskennallinen perusrahoitus on ollut pienempi kuin kyseisen vuoden toteutuneet kustannukset, jälkikäteisrahoituksella korjataan tämä erotus rahoituksessa kahden vuoden viiveellä. Esimerkiksi vuoden 2025 hyvinvointialueiden alijäämät eli laskennallisen ja toteutuneen kustannuksen erotus lisätään hyvinvointialueiden vuoden 2027 rahoitukseen jälkikäteisrahoituksena. Jälkikäteisrahoitus jaetaan hyvinvointialueille samoilla perusteilla kuin kyseisen vuoden perusrahoitus. Yksittäisen alueen rahoitus ei siten muutu suoraan sen omien toteutuneiden kustannusten mukaisesti. Käytännössä hyvinvointialueen, jonka talous on toteutunut paremmin kuin keskimäärin hyvinvointialueilla, on mahdollista saada jälkikäteisrahoitusta enemmän kuin katettavaa alijäämää on syntynyt.

Hyvinvointialueiden rahoitusmallin logiikka perustuu oletukseen, että hyvinvointialueiden rahoitus asettuu perusrahoituksen tasolle pidemmällä tähtäimellä. Täten hyvinvointialueen talouden pitäminen tasapainossa pohjautuu siihen, että hyvinvointialueen toiminnan nettokustannukset pidetään perusrahoituksen tasolla.

Jälkikäteisrahoitus vaihtelee vuosittain voimakkaasti. Hyvinvointialueen perustoiminnan kustannustason pysyvä nousu ei voi perustua jälkikäteisrahoitukseen. Jos hyvinvointialue saa jälkikäteisrahoitusta aikaisemmin toteutuneita alijäämiä enemmän, jälkikäteisrahoituksella voidaan toteuttaa itsensä takaisin maksavia kehityshankkeita, jotka Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella ovat strategian kuusi muutoslupausta. Hyvinvointialueen kannattaa pitää myös taseen kumulatiiviset tilikauden tulokset ylijäämäisinä, joka mahdollistaa sen, että hyvinvointialue voi tehdä tarvittaessa yksittäisinä tilikausina myös alijäämäisen tuloksen.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen perusrahoitus on 1 986 milj. euroa vuonna 2027 eli vain 2,4 % enemmän kuin vuonna 2026 johtuen hallituksen esittämistä muutoksista rahoituslakiin. Samanaikaisesti työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset ovat noin 3,7 % ja arvioitu palvelutarpeen kasvu noin 1,8 %.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2027 jälkikäteisrahoituksen määrä on 66,7 milj. euroa. Vielä viime vuoden lopussa ennustettiin jälkikäteisrahoituksen olevan noin 104 milj. euroa. Myös vuoden 2028 jälkikäteisrahoituksen tason arvioidaan tippuvan noin 35 milj. euroa aikaisemmin ennustetusta tasosta. Jälkikäteisrahoituksen muutoksien taustalla on hyvinvointialueiden aikaisemmin ennustettua paremmat tilinpäätöstulokset 2025 ja tulosennusteet 2026.

Hyvinvointialueen talous on perustoiminnan (nettomenot ilman jälkikäteisrahoitusta ja strategisia muutoslupausmenoja) osalta tasapainossa vielä vuoden 2026 ennusteessa. Vuoden 2027 talousarviossa perustoiminta ei pysy enää tasapainossa, vaikka talousarvio sisältää sopeutuksia 19,0 milj. euroa. Talousarviovuosi on kuitenkin valmisteltu niin, että perustason palvelutasoa pystytään vahvistamaan, millä varmistetaan vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut pidemmällä aikavälillä. Vuonna 2027 perustoiminnan nettomenot ovat 2 009 milj. euroa eli 3,8 % enemmän kuin vuonna 2026.

Toisaalta valtion rahoituksen jälkikäteistarkastus mahdollistaa panostamista palvelujen ja toiminnan kehittämiseen vuosina 2027–2029. Strategian kuuden muutoslupauksen toimenpanoon tehtävät panostukset on toteutettava niin, että ne ovat joko vuositason kehittämispanostuksia tai panostuksia, jotka maksavat itsensä takaisin. Jälkikäteistarkastusta ei voida käyttää pysyväisluonteisiin menolisäyksiin, koska jälkikäteistarkastus pienenee merkittävästi vuosikymmenen lopussa; jos jälkikäteistarkastusrahoitusta käytetään pysyviin menonlisäyksiin, on tehtävä äkkinäisiä sopeutuksia talouteen muutaman vuoden päästä. Muutoslupauspanostuksiin on budjetoitu 35,2 milj. euroa vuodelle 2027.

Talousarviovuoden 2027 tilikauden tulos on 13,3 milj. euroa eli 68,0 milj. euroa heikompi kuin vuoden 2026 ennuste. Tuloksen heikkeneminen johtuu pääosin valtion yleiskatteellisen rahoituksen leikkauksista rahoituslakiin tehtävien muutoksien takia sekä jälkikäteisrahoituksen vähenemisestä noin 30 milj. eurolla vuodesta 2026.

Taloussuunnitelmavuosien 2028 ja 2029 osalta hyvinvointialueen tilikauden tulos on hieman alijäämäinen. Valtion yleiskatteellinen rahoituksen kasvu on tarvetta pienempää molempina vuosina rahoituslakiin tehtävien muutosten seurauksena. Lisäksi rahoituksen jälkikäteistarkastus pienenee noin 14 milj. eurolla vuodesta 2027.

Talousarvion ja -suunnitelman käsittely hyvinvointialueella

Hyvinvointialuejohtajan esitys vuoden 2027 talousarvioksi ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmaksi merkittiin tiedoksi aluehallituksen kokouksessa 26.10.2026 § 203.

Vaikuttamistoimielimet, palvelut ja henkilöstö -lautakunta, tulevaisuus- ja kehittämislautakunta, valmius- ja turvallisuuslautakunta sekä kansalliskielilautakunta lausuivat talousarvioesityksestä kokouksissaan 27.-29.10.2026.

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunnassa edustetun viiden aluevaltuustoryhmän neuvottelutulos 9.11.2026

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan taloussuunnitteluneuvottelut käynnistyivät 30.10.2026. Neuvotteluita jatkettiin 2.11.2026, 5.11.2026 ja 6.11.2026. Viimeinen neuvottelupäivä pidettiin 9.11.2026 ja

neuvottelutulos saatiin 9.11.2026. Neuvottelutuloksessa olivat mukana kokoomuksen, sosialidemokraattinen, RKP:n, keskustan ja kristillisdemokraattien aluevaltuustoryhmät.

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan neuvottelutulos on liitteenä olevassa yhteenvetopöytäkirjassa. Aluevaltuuston on määrä päättää vuoden 2027 talousarviosta ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmasta kokouksessaan 8.12.2026.

Hyvinvointialuejohtajan esitys 23.11.2026 aluehallitukselle sisältää taloussuunnitteluneuvotteluiden neuvottelutuloksen mukaiset muutokset hyvinvointialuejohtajan alkuperäiseen 26.10.2026 esitykseen nähden.

Liitteet

1 Ehdotus talousarvioksi vuodelle 2027 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2027-2029
2 Talousarvioesityksen liite: Kooste talousarvioon sisältyvistä toimenpiteistä ja niiden vaikutusarvioinneista
3 Valtuustoryhmien välisten talousarvio- ja suunnitteluneuvottelujen yhteenvetopöytäkirja 9.11.2026
4 Talousarvioaloitteet ja niihin annetut vastaukset vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmaan liittyen

Oheismateriaali

- Palvelut ja henkilöstö -lautakunnan lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2027 talousarvioksi ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmaksi
- Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2027 talousarvioksi ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmaksi
- Valmius- ja turvallisuuslautakunnan lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2027 talousarvioksi ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmaksi
- Nationalspråknämndens utlåtande om förslag för budgeten för 2027 och ekonomiplanen för 2027-2029
- Nuorisovaltuuston lausunto Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvioesitykseen vuodelle 2027 ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmaesitykseen
- Vammaisneuvoston lausunto vuoden 2027 talousarviosta, taloussuunnitelmasta ja asiakasmaksuista
- Vanhusneuvoston lausunto vuoden 2027 talousarviosta ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmasta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin esitettävistä muutoksista vuodelle 2027

- Tiivistelmät lautakuntien ja vaikuttamistoimielinten lausunnoista liittyen vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmaan

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 26.10.2026 § 203

§ 203

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. merkitä tiedoksi ehdotuksen vuoden 2027 talousarviosta ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmasta ja

2. antaa ehdotuksen aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan käsiteltäväksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Yleistä

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman perustelut

Hyvinvointialueen taloussuunnitelma perustuu aluevaltuuston vahvistamaan strategiaan sekä pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Aluehallitus on kokouksessaan 15.6.2026 § 118 hyväksynyt suunnittelukehyksen, jossa on linjattu periaatteet hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2027–2029 laadinnalle. Suunnittelukehyksen lisäksi talousarviovalmistelussa on huomioitu osavuosikatsauksen 1.1.–30.6.2026 tilinpäätösennuste sekä valtiovarainministeriön 21.9.2026 päivitetty vuoden 2027 rahoitusennuste. Rahoituksen painelaskelma 2028–2029 perustuu valtiovarainministeriön 30.4.2026 julkaisemaan laskelmaan.

Hyvinvointialue aloitti talouden tasapainottamisen suunnittelun jo hyvinvointialueiden käynnistäessä toimintaansa vuonna 2023 ja huomattava talouden tasokorjaus tapahtui jo vuonna 2024. Hyvinvointialue pystyi kattamaan vuosina 2023-2024 syntyneet alijäämät vuonna 2025 ensimmäisenä hyvinvointialueena. Hyvinvointialueen taseeseen on kertynyt kumulatiivisesti ylijäämää 2,7 milj. euroa vuosilta 2023-2025. Vuoden 2026 tulosennuste on 81,3 milj. euroa vuoden toisessa osavuosikatsauksessa. Ennusteen toteutuessa hyvinvointialueen kumulatiivinen ylijäämä olisi siten noin 84 milj. euroa 31.12.2026. Aikaisempien vuonna tehdyt talouden sopeutukset ja pääseminen talouden tasapainoon jo vuonna 2025 auttavat vuosien 2027-2029 talouden suunnittelussa.

Tulevien vuosien suunnittelua tulee vaikeuttamaan valtion yleiskatteellisen rahoituksen näkymien heikkeneminen siitä mitä ne olivat vielä viime vuoden lopulla. Eduskunnan päättämät muutokset rahoituslakiin, jotka astuvat voimaan 1.1.2027, tulevat pienentämään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoitusta eniten koko Suomessa vuodesta 2027 alkaen. Vuonna 2027 perusrahoitus vähenee noin -21 milj. euroa. Kokonaisvaikutus perusrahoitukseen on noin -66 milj. euroa vuoden 2029 tasossa eli noin -3 %.

Lisäksi arviot jälkikäteisrahoituksen määrästä vuosille 2027-2028 ovat pudonneet huomattavasti siitä mitä valtiovarainministeriö on aikaisemmissa painelaskemissaan ennustanut ja joita ennusteita hyvinvointialue käytti 9.12.2025 aluevaltuustossa hyväksytyssä talousarviossa 2026 ja taloussuunnitelmassa 2027-2028.

Valtion yleiskatteellinen rahoitus jakaantuu laskennalliseen perusrahoitukseen sekä jälkikäteisrahoitukseen, jolla korjataan kahden vuoden viiveellä laskennallisen rahoituksen ja hyvinvointialueiden toteutuneen kustannustason erotus valtakunnallisesti.

Perusrahoitus on hyvinvointialueille kohdistuva laskennallinen rahoitus, joka määräytyy edellisen vuoden laskennallisen rahoituksen pohjalta ja jota korotetaan palvelutarpeen muutoksen, kustannustason muutoksen ja tehtävämuutosten perusteella.

Jälkikäteisrahoituksessa otetaan huomioon hyvinvointialueiden todelliset toteutuneet kustannukset. Jos hyvinvointialueiden yksittäisen vuoden laskennallinen perusrahoitus on ollut pienempi kuin kyseisen vuoden toteutuneet kustannukset, jälkikäteisrahoituksella korjataan tämä erotus rahoituksessa kahden vuoden viiveellä. Esimerkiksi vuoden 2025 hyvinvointialueiden alijäämät eli laskennallisen ja toteutuneen kustannuksen erotus lisätään hyvinvointialueiden vuoden 2027 rahoitukseen jälkikäteisrahoituksena. Jälkikäteisrahoitus jaetaan hyvinvointialueille samoilla perusteilla kuin kyseisen vuoden perusrahoitus. Yksittäisen alueen rahoitus ei siten muutu suoraan sen omien toteutuneiden kustannusten mukaisesti. Käytännössä hyvinvointialueen, jonka talous on toteutunut paremmin kuin keskimäärin hyvinvointialueilla, on mahdollista saada jälkikäteisrahoitusta enemmän kuin katettavaa alijäämää on syntynyt.

Hyvinvointialueiden rahoitusmallin logiikka perustuu oletukseen, että hyvinvointialueiden rahoitus asettuu perusrahoituksen tasolle pidemmällä tähtäimellä. Täten hyvinvointialueen talouden pitäminen tasapainossa pohjautuu siihen, että hyvinvointialueen toiminnan nettokustannukset pidetään perusrahoituksen tasolla.

Jälkikäteisrahoitus vaihtelee vuosittain voimakkaasti. Hyvinvointialueen perustoiminnan kustannustason pysyvä nousu ei voi perustua jälkikäteisrahoitukseen. Jos hyvinvointialue saa jälkikäteisrahoitusta aikaisemmin toteutuneita alijäämiä enemmän, jälkikäteisrahoituksella voidaan toteuttaa itsensä takaisin maksavia kehityshankkeita, jotka Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella ovat strategian kuusi muutoslupausta. Hyvinvointialueen kannattaa pitää myös taseen kumulatiiviset tilikauden tulokset ylijäämäisinä, joka mahdollistaa sen, että hyvinvointialue voi tehdä tarvittaessa yksittäisinä tilikausina myös alijäämäisen tuloksen.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen perusrahoitus on 1 986 milj. euroa vuonna 2027 eli vain 2,4 % enemmän kuin vuonna 2026 johtuen hallituksen esittämistä muutoksista rahoituslakiin. Samanaikaisesti työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset ovat noin 3,7 % ja arvioitu palvelutarpeen kasvu noin 1,8 %.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2027 jälkikäteisrahoituksen määrä on 66,7 milj. euroa. Vielä viime

vuoden lopussa ennustettiin jälkikäteisrahoituksen olevan noin 104 milj. euroa. Myös vuoden 2028 jälkikäteisrahoituksen tason arvioidaan tippuvan noin 35 milj. euroa aikaisemmin ennustetusta tasosta. Jälkikäteisrahoituksen muutoksien taustalla on hyvinvointialueiden aikaisemmin ennustettua paremmat tilinpäätöstulokset 2025 ja tulosennusteet 2026.

Hyvinvointialueen talous on perustoiminnan (nettomenot ilman jälkikäteisrahoitusta ja strategisia muutoslupausmenoja) osalta tasapainossa vielä vuoden 2026 ennusteessa. Vuoden 2027 talousarviossa perustoiminta ei pysy enää tasapainossa, vaikka talousarvio sisältää sopeutuksia 21,8 milj. euroa. Talousarviovuosi on kuitenkin valmisteltu niin, että perustason palvelutasoa pystytään vahvistamaan, millä varmistetaan vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut pidemmällä aikavälillä. Vuonna 2027 perustoiminnan nettomenot ovat 2 007 milj. euroa eli 3,7 % enemmän kuin vuonna 2026.

Toisaalta valtion rahoituksen jälkikäteistarkastus mahdollistaa panostamista palvelujen ja toiminnan kehittämiseen vuosina 2027–2029. Strategian kuuden muutoslupauksen toimenpanoon tehtävät panostukset on toteutettava niin, että ne ovat joko vuositason kehittämispanostuksia tai panostuksia, jotka maksavat itsensä takaisin. Jälkikäteistarkastusta ei voida käyttää pysyväisluonteisiin menolisäyksiin, koska jälkikäteistarkastus pienenee merkittävästi vuosikymmenen lopussa; jos jälkikäteistarkastusrahoitusta käytetään pysyviin menonlisäyksiin, on tehtävä äkkinäisiä sopeutuksia talouteen muutaman vuoden päästä. Muutoslupauspanostuksiin on budjetoitu 30,3 milj. euroa vuodelle 2027.

Talousarviovuoden 2027 tilikauden tulos on 15,0 milj. euroa eli 66,3 milj. euroa heikompi kuin vuoden 2026 ennuste. Tuloksen heikkeneminen johtuu pääosin valtion yleiskatteellisen rahoituksen leikkauksista rahoituslakiin tehtävien muutoksien takia sekä jälkikäteisrahoituksen vähenemisestä noin 30 milj. eurolla vuodesta 2026.

Taloussuunnitelmavuosien 2028 ja 2029 osalta hyvinvointialueen tilikauden tulos on hieman alijäämäinen. Valtion yleiskatteellinen rahoituksen kasvu on tarvetta pienempää molempina vuosina rahoituslakiin tehtävien muutosten seurauksena. Lisäksi rahoituksen jälkikäteistarkastus pienenee vuosittain noin 13 milj. eurolla vuodesta 2027.

Talousarvion ja -suunnitelman käsittely hyvinvointialueella

Vaikuttamistoimielimet, palvelut ja henkilöstö -lautakunta, tulevaisuus- ja kehittämislautakunta, valmius- ja turvallisuuslautakunta sekä kansalliskielilautakunta lausuvat talousarvioesityksestä kokouksissaan 27.-29.10.2026. Aluevaltuuston neuvottelutoimikunta käynnistää taloussuunnitteluneuvottelut 30.10.2026. Neuvotteluita jatketaan 2.11.2026, 5.11.2026 ja 6.11.2026.

Neuvotteluiden perusteella hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitykseen tehdään tarvittaessa täsmennykset, jonka jälkeen aluehallituksen on määrä käsitellä talousarvio ja -suunnitelma kokouksessaan 23.11.2026.

Aluehallitus antaa ehdotuksensa siten, että aluevaltuusto päättää talousarviosta ja -suunnitelmasta kokouksessaan 8.12.2026.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 15.6.2026 § 118

§ 118

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. todeta, että taloussuunnitelma 2027-2029 laaditaan strategiassa ja pelastustoimen palvelutasopäätöksessä asetettavien tavoitteiden mukaisesti,

2. todeta, että hyvinvointialueiden rahoituslakiin tulossa olevien muutoksien takia hyvinvointialueen yleiskatteisen rahoituksen perusrahoitus laskee aikaisemmin arvioidusta ja siksi taloussuunnittelukaudella hyvinvointialueen perustoiminnan menotasoa ei pystytä täysin pitämään yleiskatteisen rahoituksen perusuran tasolle,

3. todeta, että taloussuunnitelmakaudella hyvinvointialueen yleiskatteisen rahoituksen jälkikäteistarkistusosuudella rahoitetaan strategian muutoslupauspanostuksien kustannukset ja että jälkikäteisrahoituksella katetaan perustoiminnasta syntyviä alijäämiä ja että osa jälkikäteistarkistuksesta jää ylijäämäksi tuloskehykseen vuonna 2027 ja että vuosina 2028-2029 tuloskehys on alijäämäinen

4. hyväksyä edellä esitetyn mukaisesti vuosien 2027-2029 tuloskehyksen seuraavasti:

milj. euroa	2027	2028	2029
Nettokustannukset	2 036	2 125	2 198
Rahoituksen perusura	1 985	2 071	2 154
Rahoitus yhteensä	2 051	2 124	2 195
Tuloskehys	15	-1	-4
Kumulatiivinen ylijäämä	108	106	103

5. todeta, että kehys sisältää vuoden 2027 osalta noin 690 milj. euron HUS:n jäsenmaksuosuuden ja että HUS:n jäsenmaksuosuus voi muuttua syksyllä, jos Helsingin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden valtion yleiskatteellisessa rahoituksessa tapahtuu muutoksia valtiovarainministeriön päivittäessä hyvinvointialueiden rahoituslaskelmia syyskuussa 2026, ja

6. todeta, että vuosien 2028-2029 tuloskehyksiä tullaan tarkastelemaan kyseisten vuosien talousarviovalmistelun yhteydessä uudelleen, sillä erityisesti jälkikäteistarkastuksen muutokset ja mahdolliset julkisen talouden sopeutukset seuraavalla hallituskaudella voivat vaikuttaa kokonaisrahoitukseen ja siten tuloskehyksiin merkittävästi.

Käsittely

Käsittelyn aikana 2. varapuheenjohtaja Wickström teki seuraavan lisäysehdotuksen, jota puheenjohtaja Laiho kannatti:

”7. Että talousarvioneuvotteluihin tuodaan katsaus palveluista, joissa ei nykytilanteessa saavuteta lainsäädännön edellyttämää vähimmäistasoa tai muiden hyvinvointialueiden valtakunnallisesti keskimääräistä palvelutasoa. Neuvottelutoimikunta käy keskustelun katsauksen perusteella taloudellisen kehyksen suuntaviivoista lähivuosille.”

Käsittelyn aikana jäsen Keisteri-Sipilä teki seuraavan lisäysehdotuksen, jota puheenjohtaja Laiho kannatti:

”Lisätään kohta: Taloussuunnittelussa ja talousarviovalmisteluissa ensisijaisesti varmistetaan vähintään lakisääteisten palveluiden toteutuminen.”

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko 2. varapuheenjohtaja Wickströmin lisäysehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, puheenjohtaja totesi, että aluehallitus hyväksyi lisäysehdotuksen yksimielisesti.

Koska jäsen Keisteri-Sipilän lisäysehdotusta ei voitu hyväksyä yksimielisesti, totesi puheenjohtaja, että asiasta suoritetaan äänestys.

Niiden, jotka kannattivat esittelijän päätösehdotusta, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka kannattivat jäsen Keisteri-Sipilän lisäysehdotusta, tuli äänestää ”EI”.

Suoritetussa äänestyksessä aluehallituksen päätösehdotus sai 2 JAA-ääntä ja jäsen Keisteri-Sipilän lisäysehdotus 15 EI-ääntä.

Tarkempi äänestyskäyttäytyminen ilmenee liitteestä.

Koska jäsen Keisteri-Sipilän lisäysehdotus oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, puheenjohtaja totesi, että aluehallitus hyväksyi lisäysehdotuksen.

Jäsen Haapaniemi saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 11.18.

Päätös

Aluehallitus päätti

1. todeta, että taloussuunnitelma 2027-2029 laaditaan strategiassa ja pelastustoimen palvelutasopäätöksessä asetettavien tavoitteiden mukaisesti,

2. todeta, että hyvinvointialueiden rahoituslakiin tulossa olevien muutoksien takia hyvinvointialueen yleiskatteisen rahoituksen perusrahoitus laskee aikaisemmin arvioidusta ja siksi taloussuunnittelukaudella hyvinvointialueen perustoiminnan menotasoa ei pystytä täysin pitämään yleiskatteisen rahoituksen perusuran tasolle,

3. todeta, että taloussuunnitelmakaudella hyvinvointialueen yleiskatteisen rahoituksen jälkikäteistarkistusosuudella rahoitetaan strategian muutoslupauspanostuksien kustannukset ja että jälkikäteisrahoituksella katetaan perustoiminnasta syntyviä alijäämiä ja että osa jälkikäteistarkistuksesta jää ylijäämäksi tuloskehykseen vuonna 2027 ja että vuosina 2028-2029 tuloskehys on alijäämäinen

4. hyväksyä edellä esitetyn mukaisesti vuosien 2027-2029 tuloskehyksen seuraavasti:

milj. euroa 2027 2028 2029
Nettokustannukset 2 036 2 125 2 198
Rahoituksen perusura 1 985 2 071 2 154
Rahoitus yhteensä 2 051 2 124 2 195

Tuloskehys 15 -1 -4
Kumulatiivinen
ylijäämä 108 106 103

5. todeta, että kehys sisältää vuoden 2027 osalta noin 690 milj. euron HUS:n jäsenmaksuosuuden ja että HUS:n jäsenmaksuosuus voi muuttua syksyllä, jos Helsingin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden valtion yleiskatteellisessa rahoituksessa tapahtuu muutoksia valtiovarainministeriön päivittäessä hyvinvointialueiden rahoituslaskelmia syyskuussa 2026,

6. todeta, että vuosien 2028-2029 tuloskehyksiä tullaan tarkastelemaan kyseisten vuosien talousarviovalmistelun yhteydessä uudelleen, sillä erityisesti jälkikäteistarkastuksen muutokset ja mahdolliset julkisen talouden sopeutukset seuraavalla hallituskaudella voivat vaikuttaa kokonaisrahoitukseen ja siten tuloskehyksiin merkittävästi,

7. että talousarvioneuvotteluihin tuodaan katsaus palveluista, joissa ei nykytilanteessa saavuteta lainsäädännön edellyttämää vähimmäistasoa tai muiden hyvinvointialueiden valtakunnallisesti keskimääräistä palvelutasoa. Neuvottelutoimikunta käy keskustelun katsauksen perusteella taloudellisen kehyksen suuntaviivoista lähivuosille, ja

8. että taloussuunnittelussa ja talousarviovalmisteluissa ensisijaisesti varmistetaan vähintään lakisääteisten palveluiden toteutuminen.

Selostus

Suunnittelukehyksen laadinnan tausta

Lain hyvinvointialueesta (611/2021), myöhemmin hyvinvointialuelaki, 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Suunnittelukehyksen tehtävänä on linjata taloudelliset reunaehdot hyvinvointialueen taloussuunnitelman laadinnalle. Suunnittelukehyksellä varmistetaan, että hyvinvointialueen talouden tavoitteet ja hyvinvointialuelain mukaiset talouden tasapainovaatimukset tulevat täytetyksi.

Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys valmistellaan aluehallituksen antaman suunnittelukehyksen perusteella.

Valtion yleiskatteellisen rahoituksen muodostuminen

Valtion yleiskatteellinen rahoitus jakaantuu laskennalliseen perusrahoitukseen sekä jälkikäteisrahoitukseen, jolla korjataan kahden vuoden viiveellä laskennallisen rahoituksen ja hyvinvointialueiden toteutuneen kustannustason erotus valtakunnallisesti.

Perusrahoitus on hyvinvointialueille kohdistuva laskennallinen rahoitus, joka määräytyy edellisen vuoden laskennallisen rahoituksen pohjalta ja jota korotetaan palvelutarpeen muutoksen, kustannustason muutoksen ja tehtävämuutosten perusteella.

Jälkikäteisrahoituksessa otetaan huomioon hyvinvointialueiden todelliset toteutuneet kustannukset. Jos hyvinvointialueiden yksittäisen vuoden laskennallinen perusrahoitus on ollut pienempi kuin kyseisen vuoden toteutuneet kustannukset, jälkikäteisrahoituksella korjataan tämä erotus rahoituksessa kahden vuoden viiveellä. Esimerkiksi vuoden 2025 hyvinvointialueiden alijäämät eli laskennallisen ja toteutuneen kustannuksen erotus lisätään hyvinvointialueiden vuoden 2027 rahoitukseen jälkikäteisrahoituksena. Jälkikäteisrahoitus jaetaan hyvinvointialueille samoilla perusteilla kuin kyseisen vuoden perusrahoitus. Yksittäisen alueen rahoitus ei siten muutu suoraan sen omien toteutuneiden kustannusten mukaisesti. Käytännössä hyvinvointialueen, jonka talous on toteutunut paremmin kuin keskimäärin hyvinvointialueilla, on mahdollista saada jälkikäteisrahoitusta enemmän kuin katettavaa alijäämää on syntynyt.

Hyvinvointialueiden rahoitusmallin logiikka perustuu oletukseen, että hyvinvointialueiden rahoitus asettuu perusrahoituksen tasolle pidemmällä tähtäimellä. Täten hyvinvointialueen talouden pitäminen tasapainossa pohjautuu siihen, että hyvinvointialueen toiminnan nettokustannukset pidetään perusrahoituksen tasolla.

Jälkikäteisrahoitus vaihtelee vuosittain voimakkaasti. Hyvinvointialueen perustoiminnan kustannustason pysyvä nousu ei voi perustua jälkikäteisrahoitukseen. Jos hyvinvointialue saa jälkikäteisrahoitusta aikaisemmin toteutuneita alijäämiä enemmän, jälkikäteisrahoituksella voidaan toteuttaa itsensä takaisin maksavia kehityshankkeita, jotka Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella ovat strategian kuusi muutoslupausta. Hyvinvointialueen kannattaa pitää myös taseen kumulatiiviset tilikauden tulokset ylijäämäisinä, joka mahdollistaa sen, että hyvinvointialue voi tehdä

tarvittaessa yksittäisinä tilikausina myös alijäämäisen tuloksen.

Taloudelliset lähtökohdat vuosien 2027-2029 suunnittelukehykselle

Hyvinvointialue aloitti talouden tasapainottamisen suunnittelun jo hyvinvointialueiden käynnistäessä toimintaansa vuonna 2023 ja huomattava talouden tasokorjaus tapahtui jo vuonna 2024. Hyvinvointialue pystyi kattamaan vuosina 2023-2024 syntyneet alijäämät vuonna 2025 ensimmäisenä hyvinvointialueena. Hyvinvointialueen taseeseen on kertynyt kumulatiivisesti ylijäämää 2,7 milj. euroa vuosilta 2023-2025. Vuoden 2026 tulosennuste on 90,1 milj. euroa vuoden ensimmäisessä osavuosikatsauksessa. Ennusteen toteutuessa hyvinvointialueen kumulatiivinen ylijäämä olisi siten noin 93 milj. euroa 31.12.2026. Aikaisempien vuonna tehdyt talouden sopeutukset ja pääseminen talouden tasapainoon jo vuonna 2025 auttavat vuosien 2027-2029 talouden suunnittelussa.

Tulevien vuosien suunnittelua tulee vaikeuttamaan valtion yleiskatteellisen rahoituksen näkymien heikkeneminen siitä mitä ne olivat vielä viime vuoden lopulla. Lisäksi valtiontalouden sopeuttamistarpeet seuraavalla hallituskaudella 2027-2031 tuovat painetta hyvinvointialueiden rahoituksen pienenemiseen.

Hallituksen esittämät muutokset rahoituslakiin tulevat pienentämään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoitusta eniten koko Suomessa vuodesta 2027 alkaen. Kokonaisvaikutus perusrahoitukseen on noin -66 milj. euroa vuoden 2029 tasossa eli noin -3 %.

Lisäksi arviot jälkikäteisrahoituksen määrästä ovat pudonneet huomattavasti siitä mitä valtiovarainministeriö painelaskelmassaan 22.9.2025 ennusti vuosille 2027-2028 ja joita ennusteita hyvinvointialue käytti 9.12.2025 aluevaltuustossa hyväksytyssä talousarviossa 2026 ja taloussuunnitelmassa 2027-2028. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2027 jälkikäteisrahoituksen määrän ennustettiin olevan noin 104 milj. euroa vielä viime vuoden lopulla, mutta jälkikäteistarkastus tulee olemaan 67 milj. euroa vuonna 2027. Myös vuoden 2028 jälkikäteisrahoituksen tason arvioidaan tippuvan noin 35 milj. euroa aikaisemmin ennustetusta tasosta. Jälkikäteisrahoituksen muutoksien taustalla on hyvinvointialueiden aikaisemmin ennustettua paremmat tilinpäätöstulokset 2025 ja tulosennusteet 2026.

Perustelut vuoden 2027 suunnittelukehykselle

Valtiovarainministeriön 30.4.2026 julkaiseman alustavan rahoituslaskelman mukaan hyvinvointialueen rahoitus nousee noin 17 milj. euroa eli 0,8 % vuodesta 2026. Perusrahoituksen nousu on noin 46 milj. euroa eli 2,4 % vuodesta 2026. Jälkikäteisrahoitus pienenee noin 29 milj. euroa vuodesta 2026.

Rahoituksen kasvun selkeä pieneminen heikentää taloudellista tilannetta siitä mitä hyvinvointialueella arvioitiin vielä puoli vuotta sitten. Hyvinvointialueen tavoitteena on, että perustoiminnan nettokustannukset pystyttäisiin kattamaan valtion perusrahoituksella ja täten talous pysyisi tasapainossa. Perusrahoituksen kasvun jääminen 2,4 %:iin vaikeuttaa kuitenkin tasapainotilassa pysymistä. Vuoden 2027 perustoiminnan nettomenot ovat kehyslaskelmassa jonkin verran suuremmat kuin perusrahoitus, joten talous on kehyslaskennassa hieman epätasapainossa perustoiminnan osalta.

Jälkikäteisrahoituksella katetaan vuoden 2027 muutoslupauspanostusten kustannukset ja katetaan perustoiminnan alijäämäisyys sekä loppuosa jälkikäteisrahoituksesta kasvattaa taseen ylijäämäpuskuria. Vuoden 2027 tuloskehys on 15 milj. euroa vuodelle 2027.

Perustelut vuosien 2028-2029 suunnittelukehyksille

Valtiovarainministeriön 30.4.2026 julkaiseman hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelman mukaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoitus nousee noin 3,5 % vuosittain 2028 ja 2029. Perusrahoituksen nousu on noin 4 % vuosittain. Jälkikäteisrahoituksen ennustetaan vähenevän vuosittain.

Vuosien 2028-2029 perustoiminnan nettomenot ovat kehyslaskelmassa jonkin verran suuremmat kuin perusrahoitus, joten talous on kehyslaskennassa hieman epätasapainossa perustoiminnan osalta.

Jälkikäteisrahoituksella katetaan vuosien 2028-2029 muutoslupauspanostuksien kustannukset ja katetaan pääosa perustoiminnasta syntyvästä alijäämästä. Vuoden 2028 tuloskehys on -1 milj. euroa ja vuoden 2029 tuloskehys on -4 milj. euroa.

Vuosien 2028-2029 osalta on huomioitava, että valtiovarainministeriön rahoituksen painelaskelmassa ei ole arvioitu tulevan hallituskauden valtion talouden sopeutustarvetta ja sen vaikutusta hyvinvointialueiden rahoitukseen. Valtiovarainministeriö on arvioinut finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän raportissa, että

julkista taloutta pitää sopeuttaa ensi vaalikaudella 8-10 miljardilla eurolla. Hyvinvointialueiden menot ovat noin 30 % valtion menobudjetista. Esimerkiksi 1 miljardin euron sopeutus hyvinvointialuerahoitukseen vähentäisi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoitusta noin 4 %-yksikköä eli 80 milj. euroa. Jos sopeutus toteutuisi tasaisesti vuosina 2028-2031, rahoitus vähenisi noin 20 milj. euroa vuosittain. Vastaavasti 2 miljardin euron sopeutus vähentäisi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoitusta noin 160 milj. euroa, joka olisi noin 40 milj. euroa vuosittain 2028-2031.

Hallintosäännön 148 § mukaan on aluehallituksen tehtävänä hyväksyä suunnittelukehykset talousarvion ja taloussuunnitelman laatimista varten.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria